

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Specvlvm Privilegiorum Regularivm In Commvni

Pedro <de los Angeles>

Coloniæ Agrippinæ, 1681

§. II. Qualiter jure communi, Religiosi communiter viventes, exempti sint à solutione decimarum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61715](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61715)

sus Religiosos, qui scienter pœniten-
 tes non obligaverint decimas solve-
 re, & postea cum possint, non emen-
 daverint: factum, audentque potius
 concionari eos non habere talem
 obligationem: & omnes istas actio-
 nes requirit textus concurrere ad in-
 currendam talem excommunicatio-
 nem, ut notavit Toletus in *explicatione*
hujus Clement. Palaeus punct. 11. n. 2.
 § Et præterea Leo V. in Concilio La-
 teranensi statuit, quod confessarij te-
 neantur hortari, & monere, etiam
 sub onere conscientiarum suarum,
 illos, quorum confessiones audierint,
 cujuscumque fuerint conditionis, ad
 solvendas decimas; illisque eas sol-
 vere recusantibus, absolutionem de-
 negare: & quod super hoc requisiti,
 id populo etiam publicè prædicare,
 & persuadere teneantur: ut habetur
 in supplemento fol. 26. concess. 82. & in
compend. privileg. verb. decima §. 14. De
 quo Rodriguez tom. 2. *quæst. 44. art.*
3. Lezana tom. 3. verb. decima num. 12.
 Tamb. tom. 1. *disp. 1 §. quæst. 18. num. 65.*
 Qui advertunt, quod ex concessione
 Eugenij IV. Regulares non tenentur
 onerare conscientiam dicto modo
 confitentibus, nisi quando ab Ordina-
 rariis fuerint super hoc requisiti:
 quod satis rationi, ac consuetudini
 conforme est, inquit Lezana, & ita
 observandum, etiam si dicta conces-
 sio Eugenij IV. fuerit vivæ vocis ora-
 culum.

§. II.

*Qualiter jure communi, Religiosi com-
 muniter viventes, exempti sint à
 solutione decimarum?*

63. **E**Xplicatâ jam obligatione
 omnium fidelium baptiza-
 torum, ad solvendas decimas, vidi-
 mus etiam quod ab hac obligatione
 potuit jure optimo Pontifex ali-
 quos eximere, maxime illos, qui coo-
 peratores sunt ad inserviendum po-
 pulo, in spiritualibus; qualiter Regu-
 lares concionibus, & confessionibus,
 & alijs charitatis operibus, magna
 cum utilitate fidelium insudate nemo
 nisi cæcitiens haud videbit. Quod ip-
 sum attendentes Domini Episcopi Re-
 gularibus bene affecti (pauci sunt, qui
 eorum restringere privilegia, vel eos
 in re tot titulis debita, perturbare non
 attentant) & eorum favori inclinati,
 omnem gratiam, justitiæ lege servata,
 ut par est, omnemque benevolentiam
 ostendunt neglectis impugnatorum
 oppositionibus. Videamus modo,
 quid ex jure communi, & antiquis-
 simo eis competat: ad quod recur-
 rendum est, quando privilegia parti-
 cularia defuerint; & etiam quando
 adsunt, ut magis roborata, & firmata
 permaneant: & postea de privilegiis
 extra corpus juris concessis sermo-
 nem faciemus.

64. Igitur ex jure communi an-
 tiquissimo Monachi, aut Religiosi,
 aut Clerici in communi viventes ex-
 empti erant à decimis solvendis, non
 solum

Merito
 Regularibus ex-
 emptio à
 decimis
 concessa

Jus anti-
 quum
 circa de-
 cimas ab

Inno-
centio
III. tem-
pera-
tum,

solum personalibus, quod constat ex cap. Decimis 16. quast. 1. verum etiam à decimis prædialibus earum operarum, quas ipsi propriis manibus, aut expensis colebant, sive propria forerent tales terræ, sive conductæ, dicto cap. decimas 16. quastione 1. cap. ex multiplici, cap. ex parte 10. de decimis, & tenet Glossa in cap. decimas. & ibi Turrecremata & Rebuffus tractat. de Decimis. quastione 5. numero 7. & 15. Suarez tom. 1. de Relig. tract. 2. capite 18. numero 3. & 5. Fagundez de 5. Eccles. præcept. lib. 2. cap. 3. à num. 7. § Postea Innocentius III. in concil. Lateran. ut habetur in cap. Nuper. de Decim. privilegia dicta concessa Cisterciensibus, Templariis, Hospitalariis, & aliis, limitavit, statuens eos teneri ad solvendas decimas de prædiis, ac terris post dictum Concilium ab eis possidentibus, si novalia non fuerint, sed ex eis antea decimæ solvebantur; sive per colonos, sive propriis manibus, aut sumptibus eas excoluerint. Unde ex vi hujus capituli tenentur Religiosi ex omnibus prædiis, quæ ante dictum Concilium non possidebant, sed post illud acquisierunt, ex quibus aliàs decimas solvebant, eas solvere Ecclesiis, quibus competunt, nisi novo privilegio, consuetudine, compositione, aut præscriptione oppositum possideant. Sic Rebuff. loc. cit. quast. 5. num. 7. & 29. & quast. 14. num. 30. & 42. Suarez num. 5. Fagundez num. 10. Gutierr. lib. 1. quast. canonic. cap. 21. num. 136. Tamburin. tom. 1. disput. 15. quast. 18. num. 1. Palas tomo 2. tract. 10. disp. unic. punct. 12. num. 2.

65. Itaque jure communi modo Religiosi omnes exempti sunt à solutione decimarum de prædiis novalibus suis, etiam de hortis, quos propriis manibus, aut sumptibus excolunt, & de animalibus, quæ ad eorum sustentationem nutriunt, dicto cap. ex parte. de decimis, & Glossa ibi: verbo, alijs vero monachis. Rebuffus loco citat. quastione 14. numero 43. & 45. Moneca tract. de Decim. capite 4. à num. 56. Tambur. num. 2. Sed ante probationem assertionis sciendum est, per novale prædium illum locum intelligi, qui noviter ad culturam redactus est, de quo non extat memoria, quod aliquando cultus fuerit, & de quo ante culturam nihil aut modicum quid decimarum percipiebatur. Cap. Quid per novale, & ibi Glossa, & Doctores omnes de verbor. signific. at quod semel fait novale, semper manet novale quoad decimarum solutionem, cap. ultim. de privil. Duo tamen requiruntur ut de novalibus suis Religiosi solvere decimas non teneantur. Primum, quod novale sit eorum proprium. Secundum, quod propriis manibus, aut sumptibus illud ad culturam reducerint, dicto cap. Ex parte ibi: novalibus suis, quæ propriis manibus, aut sumptibus excolunt. Unde si alij usurpaverint, & novalia ad eos pervenerint, cessat privilegium. Ut Rebuff. loc. citat. numero 46. versu. Unde si quis. Hostien. dict. cap. ex parte num. 2. Et idem est si sint aliena, & ab ipsis Religiosis conductæ; vel si sint propria, & aliis excolenda tradant, vel ad culturam per colonos reducant. Cap. licet. de Decimis, & ibi Glossa.

Quid
per mo-
bilia in-
telliga-
tur?

lii 3

Qno

66. Quo supposito, probatur assertio: quia in dicto capite ex parte hæc tertia concedebantur; quod non solverent decimas de novilibus suis, nec de animalibus, nec de hortis, nec est horum aliquid revocatum per caput *Nuper de decimis*: ergo manet in suo robore tale privilegium, sicut ante Concilium Lateranense erat. Consequentia constat: quia ex alio textu revocata non est concessio, in dicto capite ex parte facta, nisi in dicto cap. *Nuper*. Probatur minor quoad primam partem: quia in capite *Nuper*, ut dicebamus, solum statuitur solvendas esse decimas ex prædijs acquisitis post Concilium, ex quibus antequam ad Regulares pervenirent, decimæ solvebantur: ergo non de novilibus, quæ per ipsos de novo ad culturam reducuntur, ex quibus nunquam Decimæ solvebantur. § Eadem ratio probatur, quoad secundam, & tertiam partem: quia cum dictum caput *Nuper* nihil de gregibus, & animalibus, aut hortis loquatur, reliquit in suo robore dispositionem capituli ex parte de decimis, in quò eximit Pontifex Regulares à solutione decimarum, de animalibus, quæ ipsi suis sumptibus nutriunt, & de fructibus horticulorum suorum. Et sic in leg. Regia 4. titul. 2. part. 1. dicitur: *que todas las Religiones qualesquier que sean no deben pagar diezmos, ni de sus huertas, ni de los ganados que crian.* Rebuffus n. 57. Petrus Greg. *Synagmat. juris part. 1. l. 2. capite 2. 4. numero 7.* Barbosa lib. 3. de jure Eccles. cap. 26. §. 3. num. 46. Moneta de decim. capite 5. num. 17. Tamburin, numero 2. & 3.

67. Et intelligitur de hortis, quos vel suis laboribus, vel suis sumptibus colunt, etiam si olera, quæ superflua, ad sustentationem vendantur, ut in alios usus monasterii pecunia inde deducta, convertatur. Tum: quia in cap. ex parte absolute, & sine ulla distinctione conceditur exemptio decimarum de hortis suis: quod privilegium ut vidimus revocatum non est per caput *Nuper de decimis*, nec ulla modo limitatum. Cur ergo limitandum est ad fructus horticulorum, qui ad sustentationem Religiosorum extrahuntur; & non potius etiam extendendum ad illos, qui venduntur, cum omnes profusus necessitati Religiosorum deserviant, pecunia inde extracta, in usus alios necessarios monasterii conversâ. Tum etiam: quia multa sunt, præter hoc, privilegia concessa Regularibus, in quibus eximuntur à solutione decimarum de hortis, prædijs, arboribus suis, quæ ipsi colunt proprijs laboribus, aut sumptibus; & hoc cum revocatione expressa illius capituli *Nuper*: ut concessere Paulus III. Pius IV. & Gregorius XIII. Societati, & alij Pontifices alijs Religiosis; ut Sixtus IV. Carmelitane in Mari magno illius, de quibus, & alijs agemus §. sequenti, num. 72. ergollet per caput *Nuper* revocatum esset privilegium concessum Regularibus in capite ex parte, quod certe non fuit ut constat, ex vi aliorum, quæ sunt extra corpus juris, exempti sunt à solutione decimarum ex fructibus horticulorum suorum, quod locò citatò dicemus ex communi sententia assertente nedum ex hortis suis; sed etiam ex om-

Ex fructibus venduntur horticulorum, decimas non debent Religiosis.

Præter
gi
de
co
R
fis
su
st
da
an

omnibus prædijs, terris, pratis, montibus, & arboribus, laboribus, vel sumptibus Religioforum excultis, non debere solvere decimas: & pro hac sententia authores varios tam ex Juristis, quam ex Theologis lato calamo adducemus.

Privilegia circa decimas concessa Religiosis, non sunt restringenda, sed amplianda.

68. Sed notandum est primo. Quod privilegia, de quibus loquuti sumus inserta in corpore juris, latissimè interpretanda sunt, propter dicta hoc tract. cap. 1. num. 78. alia vero, de quibus dicemus §. sequenti, quæ sunt extra corpus juris, etiam sunt latè interpretanda, propter ea quæ loco citato numero 85. diximus: non enim dicenda sunt odiosa; cum finis eorum principalis sit favor Religionis in communi. Et licet sint in præjudicium tertij, nihilominus absque injuria illius, & cum summa æquitate à Pontificibus concessa fuerunt, cum non minus laborent Religiosi in spiritualibus populos instruendo, quam parochi; & sic nulla sit parochis injuria, si Religiosi, qui ab eis spiritualia non recipiunt, sed potius abundanter populis conferunt; non conferant illis temporalia. Unde licet hæc privilegia data in favorem Religionis, sint contra jus commune, aut contra jus tertij, ampliari tamen debent: quia summa ratio est, quæ pro Religione facit. Suarez de legib. lib. 8. capite 27. numero 7. Sanchez lib. 8. de matr. disputatione 1. numero 13. Lezana tom. 3. verb. decima, numero 8. §. Esto tamen talia privilegia restringenda forent (quæ non sunt in corpore juris) quia sunt contra jus tertij, qui habet intentionem fundatam in jure communi, & ob id

interpretanda, ita ut lædant minus, quam possint: quod satis probabiliter docent multi, à Sacra Rota non semel fuisse decisum; veluti in illa causa Toletana de decimis; quam decisionem adducit Diana parte 10. in decisionib. Rosa, decis. 7. Et in alia Valentina, quam adducit Tambur. som. 1. disp. 15. quest. 18. num. 38. quod ut probabile tenet ipse Suarez tomo 1. de Relig. tract. 2. lib. 1. cap. 18. & Noster Lezana loco citat. num. 5. Palaus punct. 1. numero 4. Semper tamen ut ipsi dicunt, ita est hæc restrictio facienda, ut verba privilegij in sua proprietate salventur, & semper cum consideratione, quod Religiosi, quibus conceduntur, sunt optime meriti de Ecclesia sancta, & ut diximus cooperatores ministrorum Ecclesiæ in administratione spiritualium.

69. Notandum est secundo, quod privilegia concedentia exemptiones à decimis, quæ non sunt inserta in corpore juris, ut possint prodesse, debent esse cum expressa derogatione illius cap. Nuper. aliter contra illud non prævalebunt: quia est dispositio Concilij Generalis Lateranensis: & sic censetur habere clausulam derogatoriam ad futuras dispositiones. Unde ut vim habeant privilegia post illud contra illud concessa, necessaria erit expressa illius derogatio, uti diximus cap. precedent. num. 40. & tenent Tambur. num. 39. Campanil. in divers. juris canonic. Rubrica 12. cap. 13. n. 154. Rota decis. 152. & sequentib. part. divers. Alias Rotales decisiones refert Barbof. lib. 3. de jure Eccl. c. 26 §. 3. n. 37. 38. & 41. Hieronym. Garcia in Politic. regul.

Privilegia concedentia exemptiones à decimis solvendis ut valeant debent expresse abrogare cap. Nuper.

regul. tom. 1. tractat. 8. difficul. 3. dub. 3. punct. 4. num. 6. Sufficit autem pro derogatione dicti capituli *Nuper*, quod in clausulis privilegij concessi, fiat mentio Conciliorum Generalium, absque eo, quod requiratur expressa, & individua mentio dicti capituli *Nuper*, aut Concilij Lateranensis. Tamburin. num. 40. Quod enim in derogatione Concilij Generalis fiat ejus individua mentio, est singulare in Tridentino, propter ea, quæ diximus loco citat. num. 41. quamvis etiam adhuc de illo non requiri specificam mentionem quamplures sentiant.

Privilegium communicationis, an profit pro decimis non solvendis?

70. Sed rogabis forte an quando uni Religioni datur privilegium communicationis in privilegijs alterius, inter quæ unum est exemptio à solutione decimarum, ex vi illius possit Religio communicans, eximi à solutione decimarum, ac si ipsi in specie privilegium talis exemptionis concessum fuisset? Sunt plura talia privilegia §. sequenti adducenda, aliqua magis ampla, alia magis restricta; hæc concessa uni Religioni, illa alteri; aliqua cum expressa derogatione capituli *Nuper*, alia sine tali derogatione expressa. Forte aliqua Religio erit, cui cum tanta amplitudine non fuit concessum privilegium exemptionis à decimis, ac concessum est, verbi gratia, Religioni Dominicanæ, Carmelitanæ, Societatis, aut D. Hieronymi, & tamen illa Religio habebit privilegium communicationis cum omnibus alijs, in omnibus, & singulis privilegijs illis concessis, & concedendis. Queritur ergo, an ex vi hujus privilegij communicationis, profit

Religioni communicanti in aliarum privilegijs exemptionis à decimis privilegium, ac si illi in specie concessum esset? § Negat prima sententia, nisi in tali privilegio communicationis fiat expressa mentio hujus privilegij exemptionis. Tum; quia in generali concessione non veniunt ea, quæ non solent nisi difficulter concedi: sed exemptio à decimis non solet concedi nisi magna cum difficultate, & cum cognitione causa: ergo in concessione generali communicationis, tale privilegium exemptionis non conceditur. Tum etiam: quia privilegia exemptionis amplianda non sunt, sed restringenda, ut minus lædant quam possunt, eo quod sint contra jus tertij, & sic odiosa: ergo non debet fieri in eis extensio de una, ad alteram Religionem: & ita multoties decidisse Sacram Rotam testantur, qui hanc sententiam sequuntur: & sunt Tambur. tom. 1. disputat. 15. quest. 18. num. 34. Barbosa de jure Eccles. lib. 3. cap. 26. §. 3. num. 41. & in cap. *Nuper. de decim. num. 4.* Diana 10. part. tract. 12. & 2. Miscell. resolut. 49. Trullench. in Decalog. tom. 1. lib. 3. cap. 3. dub. 11. num. 4. Felin. in cap. *sedes de rescriptis num. 3.*

71. Sed affirmativam amplectimur sententiam, quam tenent Raphaël à Torre. 2. 2. questione 87. disputat. 1. num. 5. Joannes à Cruce in Epitom. de Privileg. lib. 2. cap. 9. dub. 4. per totum. N. Antonius à Spiritu sancto in direct. Regul. tract. 2. disputat. 3. sect. 6. num. 169. Philippus à Cruce de decim. §. 2. num. 8. Hieronym. Garcia tract. 8. difficul. 3. dub. 3. punct. 4. num. 5. N. Lezana munit

tom. 3. verb. decima num. 8. Ubi optime rem declarat, & objectiones in contrarium dissolvit his verbis: (Sed quia hic communiter afferri solet communicatio privilegiorum aliarum Religionum, ita ut in hac materia, sicut in aliis diservire dicatur communicatio privilegiorum, quam aliqua Religio habent; observandum, Sacram Romam in causa Valentina anno 1603. decidisse privilegium eximens à solutione decimarum, non comprehendi sub generali communicatione unius religionis, in privilegijs aliarum: nisi expresse fiat mentio talis privilegii, etiamsi inter privilegia communicata adsit aliquod, quod non contineat aliud, quam exemptionem à solutione decimarum. Cujus decisionis duplex assignatur ratio, &c. Prosequitur statim. Sed quamvis multum deferendum sit hujusmodi S. Romæ decisionibus, eo quod à viris sapientissimis, & magna adhibita diligentia factæ sunt; nihilominus rationes adductæ non videntur valde efficaces. Non quidem prima: quia hujusmodi exemptionis privilegium non raro, sed sæpius, nec magna cum difficultate à sede Apostolica concedi solet Religionibus, ut patebit intuenti privilegia supra relata (& per nos, infra referenda.) Nec secunda: nam doctrina illa intelligi debet, quando recta ratio non dicat contrarium, ut quando agitur de causa pia, & Religiosa; maxime concernente utilitatem totius Religionis, aut monasterij, ut in præfenti. Tunc enim privilegia quamvis contra jus commune

sint, & in præjudicium tertij, ampliari debent. Quia ut bene jurisconsultus in *l. sunt persone ff. de Relig. sumpt. funeral.* Summa ratio est, quæ pro Religiosis facit, Suarez de leg. lib. 8. c. 27. num. 7. Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 1. num. 13. Quare (sub aliorum censura) non video rationem sufficientem, quare in alijs materijs subsistat communicatio privilegiorum, quam Religiones habent, non vero in ista.) Hactenus sapientissimus Carmelita.

S. III.

De Privilegijs concessis Religionibus extra corpus juris circa exemptionem à solutione decimarum.

72. Virtute suorum privilegiorum nunc de facto exempti sunt Religiosi, non solum à decimis personalibus solvendis sed, etiam à solvendis prædialibus, ac terrarum suarum, quas proprijs manibus aut sumptibus excolunt, & à solvendis decimis ex Provenibus, & foetibus pecorum suorum. De hoc ultimo jam diximus num. 68. etiam ex jure communi esse exemptos ab his solvendis, sicut & à solvendis decimis de fructibus hortorum suorum. Quoad decimas prædiales probatur: quia omnes fere Religiones hujusmodi privilegia à Pontificibus obtinuerunt, ut referunt Miranda in *manual. tom. 2. qu. 49. art. 12.* Tamb. de jure Abbat. tom. 1. disp. 15. quest. 18. à n. 8. Lezana verb. decima. n. 2. Rodr. in coll. Bull. bull. 5. Martini V. Jo. à Cruce

Privilegia Regularium pro non solvendis decimis recentur.

Kkk supra